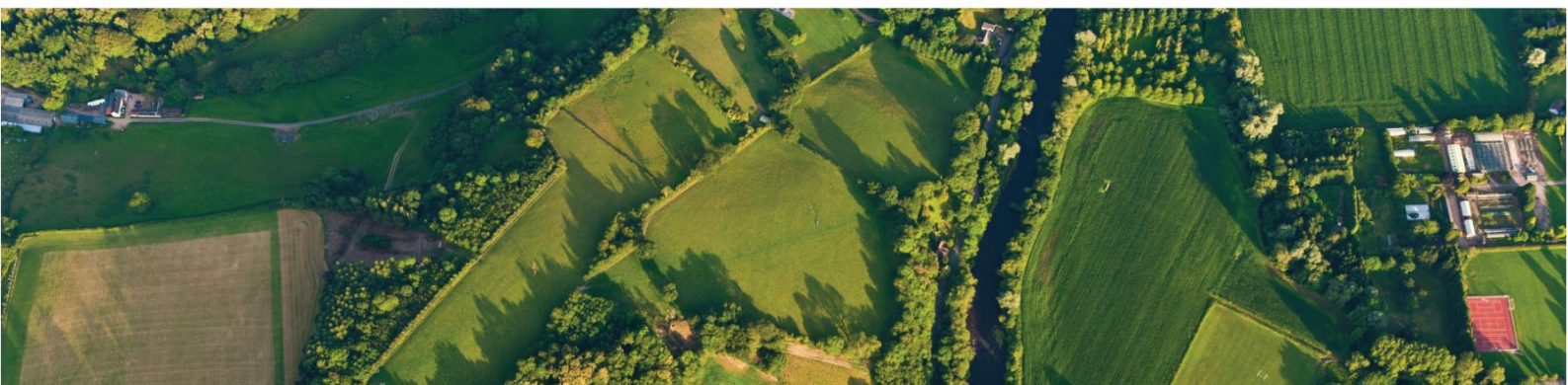

Transect-rapport 5251

**Eijsden, Breusterstraat 20
Gemeente Eijsden (LB)**

Een Archeologisch Inventariserend Veldonderzoek door
middel van Proefsleuven (IVO-P)

transect

ARCHEOLOGISCH ONDERZOEK ► ADVIES

Colofon

Titel	Eijsden, Breusterstraat 20. Gemeente Eijsden-Margraten (LB). Een Archeologisch Inventariserend Veldonderzoek door middel van Proefsleuven (IVO-P)
Rapportnummer	Transect-rapport 5251
Auteurs	[Redacted]
Versie	Versie 1.0
Datum	09-04-2024
Projectnummer	23080008
Onderzoeksmeldingsnummer	5472671100
Opdrachtgever	DG Vastgoed b.v. [Redacted] [Redacted] [Redacted]
Uitvoerder	Transect b.v. [Redacted] [Redacted]
Bevoegde overheid	Gemeente Eijsden-Margraten.
Adviseur namens bevoegde overheid	[Redacted]
Toetsing rapport bevoegde overheid	Nog niet goedgekeurd
Beheer en plaats documentatie	Transect b.v., Nieuwegein
Omslagafbeelding	Weergave van het plangebied ten tijde van het onderzoek (richting het noordwesten)

Autorisatie		
Naam	Datum	Paraaf
[Redacted] Senior KNA Archeoloog (actor-registratienummer 92432055)	09-04-2024	[Redacted]

ISSN: 2211-7067

© Transect b.v., Nieuwegein

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie of op welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgevers.

Transect aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

Samenvatting

In opdracht van DG Vastgoed b.v. heeft Transect b.v. op 13 maart 2024 een archeologisch proefsleuvenonderzoek uitgevoerd in een plangebied aan de in (gemeente Eijsden-Margraten; fig. 1). De aanleiding voor het onderzoek is het voornemen om een wooncomplex voor senioren te realiseren in het plangebied. Het plangebied heeft een oppervlakte van circa 900 m². Onderhavig onderzoeksgebied bedraagt circa 650 m² en wordt gevormd door het deel van het plangebied waarin op basis van het vooronderzoek een (middel)hoge archeologische verwachting geldt.

Vooronderzoek

In 2023 is een archeologisch vooronderzoek uitgevoerd in het plangebied (2023). Hieruit blijkt dat in het zuiden van het plangebied een (middel)hoge verwachting geldt op het aantreffen van archeologische resten daterend vanaf het Laat-Paleolithicum tot en met de Nieuwe tijd. Met name vanwege de ligging binnen een historische dorpskern, is door de bevoegde overheid besloten om voorafgaand aan de ondergrondse sloop van de bestaande bebouwing en/of overige graafwerkzaamheden, een karterend en waarderend archeologisch proefsleuvenonderzoek (IVO-P) uit te voeren. Dit onderzoek heeft als doel om aan te tonen of er in het plangebied sprake is van archeologische resten, of deze resten al dan niet behoudenswaardig zijn, en onder welke randvoorwaarden behoud mogelijk is.

Tijdens het veldonderzoek zijn vijf proefsleuven (88 m² in totaal). Het vlak is aangelegd op circa 55 m +NAP, in de top van de lössafzettingen. In het onderzoeksgebied zijn sporen en vondsten uit de Late Nieuwe Tijd aangetroffen. De sporen kunnen worden geïnterpreteerd als sporen van landgebruik, en zijn zodanig recent dat ze archeologisch niet relevant lijken te zijn. De sporen bevatten roodachtig granulaat, kalkbrokjes, mergelbrokjes, cokesbrokjes en/of dierlijk bot. De spoorvullingen zijn los van structuur, gevlekt of heterogeen en matig tot sterk humeus. De sporen bestaan grotendeels uit kuilen. Daarnaast zijn mogelijke uitbraaksleuven, een mogelijk funderingsspoor, een kalkput, een recente dierbegraving, een smalle greppel en een muur van vijf mergelblokken aangetroffen. Dit muurwerk is mogelijk onderdeel geweest van de voormalige mestkelders.

6.3. Selectieadvies

Het proefsleuvenonderzoek moest de vraag beantwoorden of in het plangebied archeologische vindplaatsen aanwezig zijn, of deze behoudenswaardig zijn en onder welke randvoorwaarden behoud mogelijk is. Op basis van de waardestelling is geconcludeerd dat in het plangebied geen sprake is van een behoudenswaardige vindplaats. Er zijn enkele sporen aangetroffen, maar deze kunnen in de 20^e eeuw worden gedateerd en kunnen niet als behoudenswaardig worden beschouwd. Daarom adviseren wij dat het plangebied voor toekomstige ontwikkeling wordt vrijgegeven.

Het bevoegd gezag, gemeente Eijsden-Margraten, neemt op basis van dit advies een selectiebesluit. Indien onverhoopt toch archeologische zaken worden aangetroffen, geldt een wettelijke meldingsplicht bij de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, conform de Erfgoedwet 2016, artikel 5.10 en 5.11. Archeologische vondsten dienen daarnaast altijd gemeld te worden bij het bevoegd gezag.

Inhoud

1.	Aanleiding.....	5
2.	Vooronderzoek.....	7
3.	Aard, doel en onderzoeksvragen.....	9
4.	Onderzoeksmethodiek	10
5.	Resultaten veldonderzoek.....	12
6.	Conclusies, waardestelling en selectieadvies	18
7.	Geraadpleegde bronnen	19
Bijlage 1.	Archeologische periode-indeling voor Nederland	20
Bijlage 2.	Allesporenkaart	21
Bijlage 3.	Vlaktekeningen.....	23
Bijlage 4.	Sporen- en lagenlijst.....	29
Bijlage 5.	Splitsvondstenlijst	31
Bijlage 6.	Beantwoording onderzoeksvragen	32

1. Aanleiding

Provincie	Limburg
Gemeente	Eijsden-Margraten
Plaats	Eijsden
Toponiem	Breusterstraat 20
Kaartblad	62H
Perceelnummer(s)	EDN00-D-5028
Centrumcoördinaat	177.439 / 309.823
Oppervlakte plangebied	ca. 900 m ²
Oppervlakte onderzoeksgebied	ca. 650 m ²
Huidig grondgebruik	Bebouwd, binnenerf

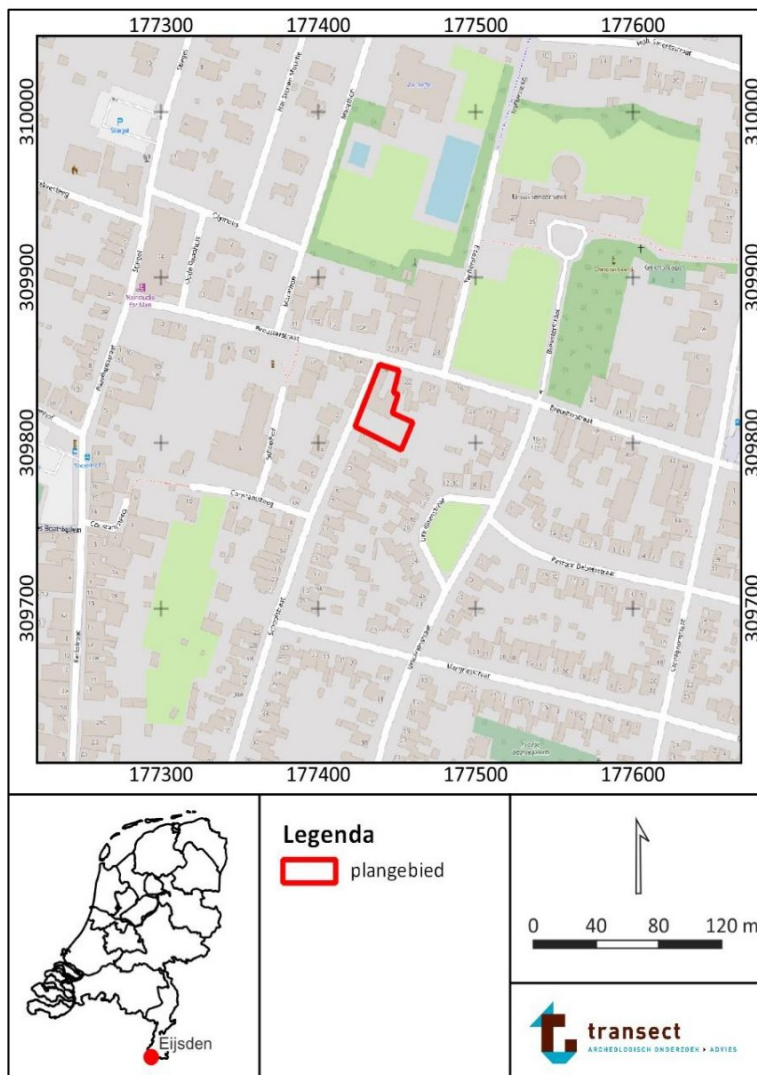
In opdracht van DG Vastgoed b.v. heeft Transect b.v.¹ op 13 maart 2024 een archeologisch proefsleuvenonderzoek uitgevoerd in een plangebied aan de [REDACTED] in [REDACTED] (gemeente Eijsden-Margraten; fig. 1). De aanleiding voor het onderzoek is het voornemen om een wooncomplex voor senioren te realiseren in het plangebied. Het plangebied heeft een oppervlakte van circa 900 m². Onderhavig onderzoeksgebied bedraagt circa 650 m² en wordt gevormd door het deel van het plangebied waarin op basis van het vooronderzoek een (middel)hoge archeologische verwachting geldt. De exacte ontgravingsdiepten zijn tot op heden onbekend.

Het gemeentelijk beleid en het vigerende bestemmingsplan geven aan dat het plangebied in een zone met een Waarde Archeologie 2 ligt. Dit houdt in dat bodemroerende werkzaamheden onderzoeksplichtig zijn wanneer dieper wordt gegraven dan 50 cm -Mv of wanneer meer dan 100 m² wordt ontgraven.

In 2023 is een archeologisch vooronderzoek uitgevoerd in het plangebied [REDACTED] en [REDACTED] (2023). Hieruit blijkt dat in het zuiden van het plangebied een (middel)hoge verwachting geldt op het aantreffen van archeologische resten daterend vanaf het Laat-Paleolithicum tot en met de Nieuwe tijd. Met name vanwege de ligging binnen een historische dorpskern is door de bevoegde overheid besloten om voorafgaand aan de ondergrondse sloop van de bestaande bebouwing en/of overige graafwerkzaamheden, een karterend en waarderend archeologisch proefsleuvenonderzoek (IVO-P) uit te voeren. Dit onderzoek heeft als doel om aan te tonen of er in het plangebied sprake is van archeologische resten, of deze resten al dan niet behoudenswaardig zijn, en onder welke randvoorwaarden behoud mogelijk is.

Het proefsleuvenonderzoek is uitgevoerd conform het daartoe opgestelde Programma van Eisen (PvE: [REDACTED] 2023), de eisen van de bevoegde overheid en de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie, versie 4.1 (KNA 4.1). In dit rapport zijn de resultaten van het boor- en proefsleuvenonderzoek beschreven en wordt een advies geformuleerd over de al dan niet te nemen vervolgstappen.

¹ Transect b.v. voldoet aan de eisen zoals gesteld in de kwaliteitsnorm 'BRL SIKB 4000', versie 4.1, en is gecertificeerd door middel van een procescertificaat. Transect b.v. is certificaathouder van de volgende protocollen: 'KNA Protocol 4001 Programma van Eisen', 'KNA Protocol 4002 Bureauonderzoek', 'Protocol 4003 Inventariserend Veldonderzoek, variant Overig', 'Protocol 4003 Inventariserend Veldonderzoek, variant Proefsleuven' en 'Protocol 4004 Opgraven', en staat geregistreerd bij de RCE en de SIKB.

Figuur 1. Topografische kaart met de locatie van het plangebied (bron: www.pdok.nl).

2. Vooronderzoek²

Eerder uitgevoerd onderzoek	
Bureau- en booronderzoek	
Uitvoerder	ArcheoPro
Uitvoeringsperiode	2023
Uitvoeringsmethode	Bureauonderzoek en inventariserend veldonderzoek, verkennende fase d.m.v. boringen
Rapportage	██████████, 2023. ██████████ te ██████████, Gemeente Eijsden-Margraten. Bureauonderzoek en Inventariserend Veldonderzoek (IVO-O, verkennend booronderzoek). Rapportnummer 22052.
Onderzoeksmeldingsnummer	5272114100
Vondsten/monsters/documentatie	Digitaal: E-depot, Archis3 Vondstdocumentatie: geen vondsten

2.1. Landschappelijke achtergronden

Het plangebied ligt in het meest zuidelijke deel van het Limburgse Maasdal. De afstand tot het huidige zomerbed van de Maas bedraagt circa vierhonderd meter. Het plangebied ligt op een hoger gelegen tussenterras van de Maas, bedekt met löss (terras van Mechelen a/d Maas).

Het verkennende booronderzoek ██████████ en ██████████ (2023) heeft aangetoond dat binnen het zuidelijke deel van het plangebied de oorspronkelijke bodem nog grotendeels intact is. Het betreft aldaar bergbrikgronden, getuige de intacte B-horizont en het ontbreken van een E-horizont. Waarschijnlijk is de E-horizont opgenomen in de oorspronkelijke Ap-horizont. Ter plaatse van boring 3 ontbreekt de B-horizont en is sprake van een AC-profiel in primaire löss met een relatief dikke Ap-horizont (of ophooglaag) van 50 cm. Ter plaatse van de boringen 1, 2 en 4 zijn ophooglagen/Ap-horizonten vastgesteld met een dikte variërend van 30 tot 70 cm.

2.2. Archeologische waarden

Het plangebied ligt binnen de historische (dorps)kern van Breust en Eijsden (AMK-terrein 16.410; hoge archeologische waarde). De historische dorpskern dateert vanaf de Late Middeleeuwen. Rondom het plangebied zijn verschillende onderzoeken uitgevoerd en er zijn meerdere vondsten bekend. De meeste vondsten dateren uit de Middeleeuwen en de Nieuwe tijd; een enkele vondst gaat terug tot de Romeinse tijd. Noemenswaardig is het onderzoek naar de motte van Breust. Hier zijn bewonings- en gebruikssporen aangetroffen vanaf de 11^e eeuw.

2.3. Historische achtergronden

Het plangebied ligt binnen de oude bebouwingskern van Breust en Eijsden. Het wegennet dat het plangebied omsluit, dateert minstens uit de Middeleeuwen.

Op historische kaarten is al vanaf het begin van de 19^e eeuw bebouwing in het plangebied zichtbaar (Tranchotkaart 1805; Kadastraal Minuutplan 1832; zie figuur 2). Op beide kaarten is een L-vormig gebouw zichtbaar. De percelen binnen het plangebied op het Kadastrale Minuutplan waren in eigendom van (de erfgenamen van) ██████████ en respectievelijk in gebruik als tuin (perceel 765 en 767), als huiserf (perceel 766) of als boomgaard (perceel 768; bron: Oorspronkelijk Aanwijzende Tafelen). Het is niet zeker of dit de voormalige bebouwing betreft.

² Teksten in dit hoofdstuk zijn geschreven op basis van de informatie geleverd in het vooronderzoek ██████████ en ██████████ (2023) en het PVE ██████████ (2023).

Figuur 2. Het plangebied op het Kadastrale Minuutplan (1832).

2.4. Gespecificeerde archeologische verwachting

Kans op archeologische waarden	(middel)hoge verwachting; hoge waarde (AMK-terrein 16.410)
Periode	Laat-Paleolithicum – Nieuwe Tijd; Late Middeleeuwen – Nieuwe tijd
Stratigrafische positie	Top van de colluviumlaag: vanaf 110 cm -Mv Top van de lössafzettingen: vanaf 30 tot 50 cm -Mv
Complextypen	Vuursteenvindplaatsen (extractie-/basiskampen); nederzettingsterreinen; sporen van landgebruik/landbouw

Sporen en structuren verbonden aan nederzettingsterreinen en/of *off site*-fenomenen kunnen bestaan uit ophoogpakketten, leeflagen, grondsporen, kuilen, paalsporen, water- en/of beerputten, afvalkuilen, greppels, sloten, resten van huisplattengronden, etc. Bij *off site*-fenomenen kan gedacht worden aan perceelstructuren, leemkuilen, houtskoolmeilers, etc.

3. Aard, doel en onderzoeksvragen

Het doel van dit onderzoek is het toetsen en aanvullen van de archeologische verwachting door het opsporen en het waarderen van eventueel aanwezige archeologische resten. Het onderzoek moet, voor zover mogelijk, inzicht geven in de aard, datering, omvang, gaafheid, conservering en begrenzing van de mogelijk aanwezige archeologische resten.

Als zodanig dient de vraagstelling te worden beantwoord of in het plangebied archeologische vindplaatsen aanwezig zijn, of deze behoudenswaardig zijn en onder welke randvoorwaarden behoud mogelijk is. Dit wordt onderzocht aan de hand van de volgende onderzoeksvragen uit het Programma van Eisen (PvE: [REDACTED] 2023), die in bijlage 6 worden beantwoord:

Algemene vragen:

1. Zijn er archeologische resten (sporen, structuren, vondsten, paleo-ecologische resten) in de bodem aanwezig, of zijn er aanwijzingen dat deze hier verwacht mogen worden?
2. Indien het onderzoek geen archeologische resten of beperkte archeologische fenomenen (bijvoorbeeld alleen losse vondsten) oplevert, welke verklaring is hiervoor dan te geven?
3. In hoeverre komen de onderzoeksresultaten overeen met de opgestelde verwachting van het bureauonderzoek?
4. Hoe draagt dit onderzoek bij aan de archeologische waardering en onderzoekswijze van historische dorps- en stadskernen?

Perioden en sites:

5. Indien er archeologische resten aanwezig zijn, kunnen er binnen de vindplaats aparte sites onderscheiden worden, en zo ja, op welke gronden?
6. Zijn er aanwijzingen voor archeologisch gebruik van en binnen de aangetroffen oude beeklopen? Zo ja, welke?
7. Wat is per archeologische site in het onderzoeksgebied: a. de ligging (inclusief diepteligging) en begrenzing b. de geologische, geomorfologische en/of bodemkundige eenheid c. de omvang (inclusief verticale dimensies) d. de aard /complexiteit / functie e. de samenstelling van de archeologische resten (grondsporen en mobilia) f. de vondst- en spoordichtheid g. de stratigrafie h. de ouderdom, periodisering, typo-chronologische classificatie i. de relatie met eventueel andere aangetroffen complexen.

Landschap en bodem:

8. Wat is de fysiek-landschappelijke ligging van de sites (aardkundige situatie, afstand tot water, reliëf)?
9. Hoe is de opbouw van het profiel in bodemkundige zin? Wat zijn de kenmerken van de stratigrafische eenheden? Is er sprake van loopvlakken, begraven bodems, ophogingslagen of cultuurlagen?
10. Welke postdepositionele processen hebben zich afgespeeld en wat is het effect daarvan op de archeologische resten?
11. Wat is de ouderdom en genese van het aanwezige colluviale bodempakket.
12. Welke landschapsreconstructie kan opgesteld worden op basis van het colluviumpakket en/of de aangetroffen bodemlagen?

Gaafheid, conservering en waardering van de vindplaatsen:

13. In welke lagen, zones of gebieden bevinden zich gawe en goed geconserveerde archeologische resten of waar zijn ze te verwachten?
14. Wat is de mate van conservering en gaafheid van de archeologische resten?
15. Wat is de waardering van de sites (cfr. KNA-waarderingstabel per aangetroffen vindplaats)?

4. Onderzoeksmethodiek

Het veldwerk is uitgevoerd op 15 maart 2024 door [REDACTED] (projectleider), [REDACTED] en [REDACTED] (projectmedewerkers). Het onderzoek betreft een proefsleuvenonderzoek. Deze onderzoeksmethode valt in de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA, versie 4.1) onder Protocol 4003, Inventariserend Veldonderzoek (landbodems) – Proefsleuven (IVO-P). In totaal zijn vier proefsleuven aangelegd van 10 bij 2 meter en een sleuf van 4 bij 2 meter (88 m²), conform het puttenplan uit het Plan van Aanpak (Uittenboogaard en [REDACTED] 2024). De geplande proefsleuf ten (zuid)oosten van werkput 1 is niet aangelegd omdat deze geheel ter hoogte van de voormalige stal is geprojecteerd, waaronder een dichtgestorte mestkelder ligt. Ter plaatse van deze sleuf was de grond los en waterverzadigd, wat bij de eventuele aanleg een gevaar zou vormen. Aangezien mestkelders minimaal tot 1,5 m diepte worden uitgegraven, zullen archeologische resten hier hoogstwaarschijnlijk niet meer intact aanwezig zijn geweest. In het kader van de veiligheid en de lage archeologische trefkans, is deze proefsleuf niet aangelegd.

De proefsleuven zijn aangelegd en laagsgewijs verdiept tot op vlak 1 tussen circa 55 m +NAP in het zuiden van het plangebied, en 54,3 m +NAP in het noorden van het plangebied. Het vlak is aangelegd in de top van de lössafzettingen (de Bt-horizont, indien afwezig de C-horizont). De vlakken zijn aangelegd met behulp van een graafmachine, voorzien van een gesloten bak met een glad snijvlak. De bodem is verdiept in lagen van maximaal 10 tot 20 cm. Vanaf circa 10 cm boven het archeologisch relevante niveau is verdiept in lagen van maximaal 2 tot 5 cm. Het vlak is afgezocht op vondsten met een metaaldetector. Vondsten zijn per spoor of per laag verzameld. De vlakken, profielen en sporen zijn fotografisch vastgelegd en profielen van de stratigrafie en/of de sporen zijn getekend. Met de dGPS zijn de putomtrekken, verstoringen, sporen, maaiveldhoogtes, vlakhoogtes, en profielpinnen ingemeten (serienummer snZN06662100111; kalibratienummer KAL014021).

De bodemopbouw is gedocumenteerd aan de hand van twee profielkolommen per werkput, van minimaal 1 m breed. De profielkolommen zijn aan de uiteindes van de werkputten geplaatst aan de meest representatieve wand van de put. De profielkolommen zijn gefotografeerd en analoog op schaal 1:20 getekend. Een selectie van de aangetroffen sporen is gecoupeerd om de kwaliteit en conservering van de sporen adequaat te kunnen inschatten. Tijdens het veldonderzoek zijn geen grondmonsters genomen uit bodemlagen en (spoor-)vullingen, omdat er geen kansrijke/relevante sporen of lagen zijn aangetroffen.

Figuren 3 en 4 geven een impressie van de werkzaamheden tijdens het veldwerk.

Figuur 3. Analoge tekening van de profielname.

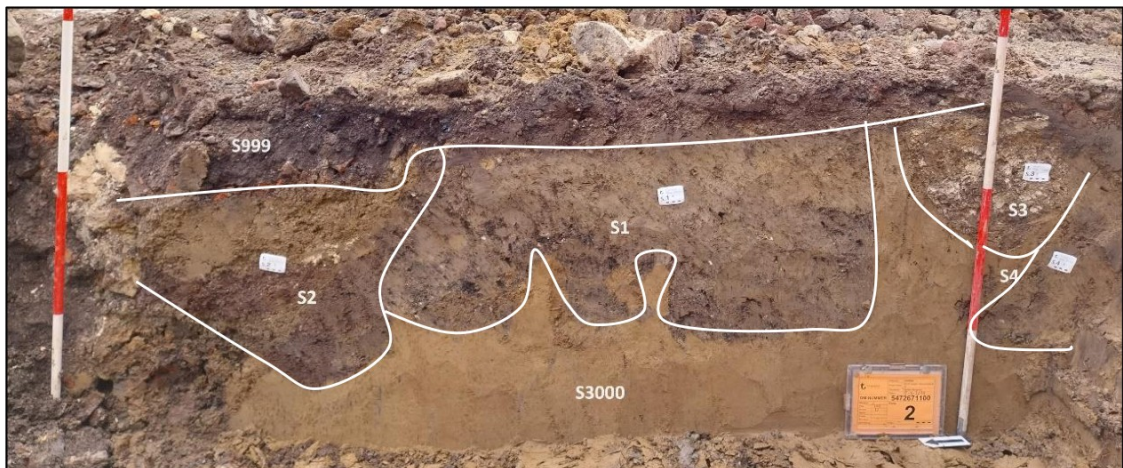
Figuur 4. Overzichtsfoto van werkput 2 (gezien richting het oosten).

5. Resultaten veldonderzoek

5.1. Lithologie en bodemopbouw³

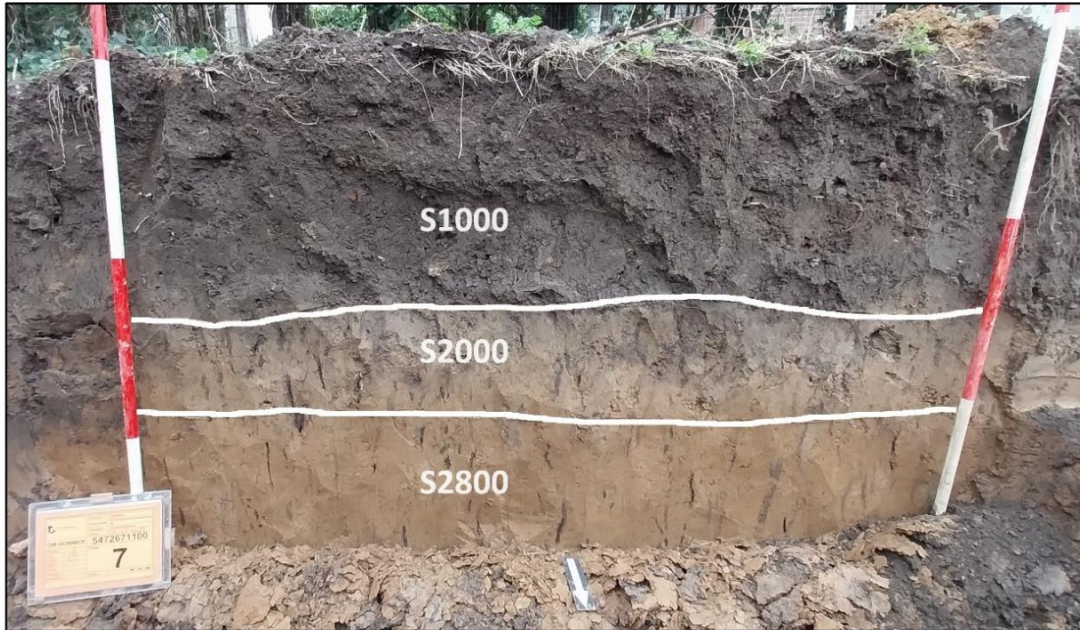
Het vlak is aangelegd op circa 55 m +NAP in het zuiden van het plangebied (in de top van de lössafzettingen) en op circa 54,3 m +NAP in het noorden van het plangebied (in de C-horizont). De top van de bodem bestaat uit een moderne ophoging/bouwvoor (Ap-horizont; S1000) op lössafzettingen.

In werkput 1, in het noorden van het plangebied, is geen bodemvorming in de löss waargenomen en is onder de sporen uitsluitend sprake van een C-horizont. Achterop het terrein, ter hoogte van werkputten 2 t/m 5, is een deels intacte leembrikgrond aangetroffen. Hier ligt onder de Ap-(of een E-)horizont een briklaag (Bt-horizont; S2800). Deze is (rood)bruin van kleur en bevat relatief veel lutum. De laag vertoont klei-inspoeling en gleyverschijnselen. In werkput 3 is in de top van de lössafzettingen een E-horizont (S2000) aanwezig. De E-horizont is grijsgeel (dus lichter) van kleur, gebioturbeerd en niet zo stug als de Bt-horizont. De bodemopbouw wijkt niet veel af van de bodem die is waargenomen tijdens het verkennende booronderzoek in het plangebied [REDACTED] en [REDACTED] (2023).

Figuur 5. Profiel 1.1 in de oostelijke wand van werkput 1. De bodem wordt hier gekenmerkt door recente verstoringen en mogelijk uitbraaksleuven. S3 zou nog een fundering kunnen zijn van kalkbrokjes.

³ Een uitgebreide beschrijving van de lagen is opgenomen in de sporen- en lagenlijst in bijlage 5.

Figuur 6. Profiel 3.2 in de zuidelijke wand van werkput 3. De E-horizont (S2000) ligt hier bovenop de Bt-horizont (S2800).

5.2. Sporen⁴

Tijdens het proefsleuvenonderzoek zijn in totaal 20 grondsporen gedocumenteerd. De sporen bevatten roodachtig granulaat, kalkbrokjes, mergelbrokjes, cokes-brokjes en/of dierlijk bot. De spoorvullingen zijn los van structuur, gevlekt of heterogeen en matig tot sterk humeus. Als zodanig kan worden geconcludeerd dat de sporen dateren uit de (Late) Nieuwe tijd of zelfs recent van aard zijn.

De sporen bestaan grotendeels uit kuilen, waarvan geen op basis van vorm geïdentificeerd kan worden als paalkuil (zie figuren 7 en 8). Op basis van kalk in de vulling betreft S9 in werkput 2 mogelijk een kalkput. S20 in werkput 5 betreft daarnaast een smalle greppel. De greppel is ingestoken vanuit de Ap-horizont (figuren 9 en 10). S8 in werkput 2 betreft een dierbegraving van een klein zoogdier (figuur 11). Naast S8 hebben S2, S10 en S13 eveneens dierlijk bot opgeleverd. Op basis van de conservering van het bot lijken de sporen met dierlijk bot recent. Organische resten, waaronder (onverbrand) bot, blijven slecht tot niet bewaard in de lössbodems.

S5 betreft een rijtje van vijf mergelblokken in werkput 1 (figuur 12). Dit muurwerk is mogelijk onderdeel geweest van de voormalige mestkelders (figuur 13). De locatie van de muur komt namelijk overeen met de ligging van de mestkelders. Op beeldmateriaal uit het vooronderzoek is zichtbaar dat de kelders zijn opgebouwd uit mergelblokken. De kelders reikten tot minimaal 1,5 m -Mv [redacted] en [redacted] 2023).

De conclusie is dat alle sporen recent zijn of uit de Late Nieuwe Tijd dateren en archeologisch niet relevant lijken te zijn. De sporen kunnen worden geïnterpreteerd als sporen van landgebruik; in dit geval erfgebruik. De precieze functie van de meeste individuele sporen op het achtererf kunnen moeilijk worden bepaald. De meeste sporen zijn slechts deels blootgelegd.

⁴ Een uitgebreide beschrijving van de sporen is opgenomen in de sporen- en lagenlijst in bijlage 5

Figuur 7. Sporen in het vlak van werkput 1. De spoorvullingen vertonen veel kalk-/mergelbrokjes.

Figuur 8. Kuilen S11 en S12 in de zuidelijke wand van werkput 2. Kuil S11 vertoont oranje-rood granulaat.

Figuur 9. Greppel S20 in het vlak van werkput 5.

Figuur 10. Coupe van greppel S20. Het spoor is ingestoken vanuit de moderne bouwvoor (S1000).

Figuur 11. Dierbegraaving S8 in werkput 2. Het betreft een recentelijk begraven klein zoogdier.

Figuur 12. Muurwerk van mergelblokken (S5) in werkput 1, vermoedelijk onderdeel van de voormalige mestkelders.

Figuur 13. De gewelfde mestkelders van de voormalige bebouwing, zoals gedocumenteerd in [REDACTED] 2023.

5.4. Vondsten⁵

Tijdens het veldonderzoek zijn 29 vondsten gedaan. Het vondstmateriaal bestaat uit keramiek, keramisch bouw materiaal, kleipijpaardewerk, glas, dierlijk bot en natuursteen. De vondsten dateren uit de Nieuwe tijd. Een enkele uitzondering wordt gevormd door een bodemfragment steengoed met uitgeknepen voet – een zogenaamde *Wellenfuß* (VNR3). Het overige aardewerk bestaat uit roodbakend geglaazuurd aardewerk (VNR1; zie figuur 14) en andere steengoedfragmenten. De kleipijpsteeltjes zijn dun en dateren vanaf de 18^e tot de 20^e eeuw (VNR4). Het vondstmateriaal is afkomstig uit uitbraaksleuf S2 en kuilen S10 en S11 (werkputten 1 en 2). Aan de voorzijde van de mergelmuur (S5) zijn daarnaast meerdere bakstenen verzameld.

Figuur 14. Roodbakend geglaazuurde rand van een schaal (VNR1 uit uitbraaksleuf S2).

⁵ De vondsten zijn per vondstnummer omschreven in bijlage 6.

6. Conclusies, waardestelling en selectieadvies

6.1. Conclusie

Tijdens het veldonderzoek zijn vijf proefsleuven (88 m² in totaal). Het vlak is aangelegd op circa 55 m +NAP, in de top van de lössafzettingen. In het onderzoeksgebied zijn sporen en vondsten uit de Late Nieuwe Tijd aangetroffen. De sporen kunnen worden geïnterpreteerd als sporen van landgebruik, en zijn zodanig recent dat ze archeologisch niet relevant lijken te zijn. De sporen bevatten roodachtig granulaat, kalkbrokjes, mergelbrokjes, cokesbrokjes en/of dierlijk bot. De spoorvullingen zijn los van structuur, gevlekt of heterogeen en matig tot sterk humeus. De sporen bestaan grotendeels uit kuilen. Daarnaast zijn mogelijke uitbraaksleuven, een mogelijk funderingsspoor, een kalkput, een recente dierbegraving, een smalle greppel en een muur van vijf mergelblokken aangetroffen. Dit muurwerk is mogelijk onderdeel geweest van de voormalige mestkelders.

6.2. Waardestelling

Bij het aantreffen van een vindplaats wordt een waardestelling opgesteld conform de BRL4000 / het KNA-protocol 4003, specificatie VS06 Waarderen, en bijlage IV van de KNA 4.1. De vindplaats, indien deze zo genoemd kan worden, bestaat uit sporen en vondsten die hoogstwaarschijnlijk geen oudere datering hebben dan de late 20^e eeuw, en anderzijds geen oudere datering hebben dan de 19^e eeuw. Het enige mogelijke oudere spoor bestaat uit mergelblokken, maar deze kan eveneens recent zijn in datering. Met inachtneming van deze kenmerken kan de vindplaats worden afgeschreven als een serie aan recente verstoringen verspreid over een groot oppervlak. Met uitzondering van de fysieke kwaliteit scoort het minimaal op alle punten van de KNA-protocol 4003, specificatie VS06 Waarderen.

6.3. Selectieadvies

Het proefsleuvenonderzoek moest de vraag beantwoorden of in het plangebied archeologische vindplaatsen aanwezig zijn, of deze behoudenswaardig zijn en onder welke randvoorwaarden behoud mogelijk is. Op basis van de waardestelling is geconcludeerd dat in het plangebied geen sprake is van een behoudenswaardige vindplaats. Er zijn enkele sporen aangetroffen, maar deze kunnen in de 20^e eeuw worden gedateerd en kunnen niet als behoudenswaardig worden beschouwd. Daarom adviseren wij dat het plangebied voor toekomstige ontwikkeling wordt vrijgegeven.

Het bevoegd gezag, gemeente Eijsden-Margraten, neemt op basis van dit advies een selectiebesluit. Indien onverhoopt toch archeologische zaken worden aangetroffen, geldt een wettelijke meldingsplicht bij de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, conform de Erfgoedwet 2016, artikel 5.10 en 5.11. Archeologische vondsten dienen daarnaast altijd gemeld te worden bij het bevoegd gezag.

7. Geraadpleegde bronnen

Archeologische kaarten en databestanden

- Archeologisch Informatie Systeem III (Archis3), Rijksdienst voor Cultureel erfgoed (RCE), Amersfoort, 2016.
- www.ahn.nl
- www.pdok.nl
- www.ruimtelijkeplannen.nl

Literatuur

- [REDACTED], 2024. [REDACTED], [REDACTED], gemeente Eijsden-Margraten, *Programma van Aanpak*, Transect-PvA, Nieuwegein.
- [REDACTED], 2023. [REDACTED] te [REDACTED], gemeente Eijsden-Margraten. *Bureauonderzoek en Inventariserend Veldonderzoek (IVO-O)*, verkennend booronderzoek). ArcheoPro, Eijsden.
- [REDACTED], 2023. *Programma van Eisen: Proefsleuven met optie van doorstart naar opgraven*. [REDACTED] te [REDACTED] Gemeente Eijsden-Margraten. ArcheoPro, Eijsden.

Figuren en tabellen

Figuur 1. Topografische kaart met de locatie van het plangebied (bron: www.pdok.nl).	6
Figuur 2. Het plangebied op het Kadastrale Minuutplan (1832).	8
Figuur 3. Analoge tekening van de profielname.	10
Figuur 4. Overzichtsfoto van werkput 2 (gezien richting het oosten).	11
Figuur 5. Profiel 1.1 in de oostelijke wand van werkput 1. De bodem wordt hier gekenmerkt door recente verstoringen en mogelijk uitbraaksleuven. S3 zou nog een fundering kunnen zijn van kalkbrokjes.	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
Figuur 6. Profiel 3.2 in de zuidelijke wand van werkput 3. De E-horizont (S2000) ligt hier bovenop de Bt-horizont (S2800).	13
Figuur 7. Sporen in het vlak van werkput 1. De spoorvullingen vertonen veel kalk-/mergelbrokjes.	14
Figuur 8. Kuilen S11 en S12 in de zuidelijke wand van werkput 2. Kuil S11 vertoont oranje-rood granulaat.	14
Figuur 9. Greppel S20 in het vlak van werkput 5.	15
Figuur 10. Coupe van greppel S20. Het spoor is ingestoken vanuit de moderne bouwvoor (S1000).	15
Figuur 11. Dierbegraving S8 in werkput 2. Het betreft een recent begraven, klein zoogdier.	16
Figuur 12. Muurwerk van mergelblokken (S5) in werkput 1, vermoedelijk onderdeel van de voormalige mestkelders.	16
Figuur 13. De gewelfde mestkelders van de voormalige bebouwing, zoals gedocumenteerd in [REDACTED] en [REDACTED] 2023.	17
Figuur 14. Roodbakkend geglaazuurde rand van een schaal (VNR1 uit uitbraaksleuf S2).	17

Bijlage 1. Archeologische periode-indeling voor Nederland

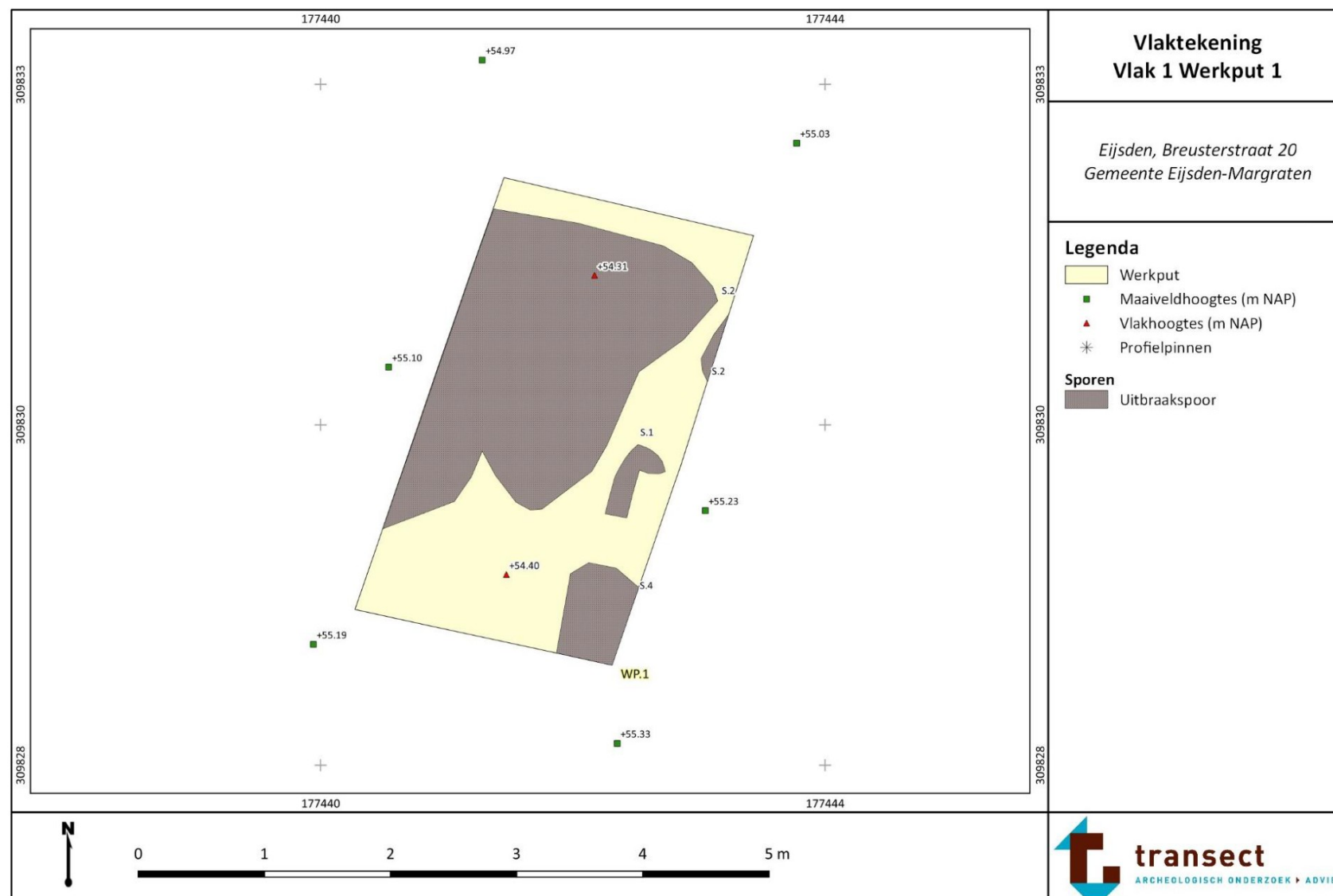
Periode	Deel-/subperiode	Van	Tot
Recent		1945 na Chr.	2050 na Chr.
Nieuwe Tijd	Late-Nieuwe Tijd	1850 na Chr.	1945 na Chr.
	Midden-Nieuwe Tijd	1650 na Chr.	1850 na Chr.
	Vroege-Nieuwe Tijd	1500 na Chr.	1650 na Chr.
Middeleeuwen	Late-Middeleeuwen B	1250 na Chr.	1500 na Chr.
	Late-Middeleeuwen A	1050 na Chr.	1250 na Chr.
	Vroege-Middeleeuwen D	900 na Chr.	1050 na Chr.
	Vroege-Middeleeuwen C	725 na Chr.	900 na Chr.
	Vroege-Middeleeuwen B	525 na Chr.	725 na Chr.
	Vroege-Middeleeuwen A	450 na Chr.	525 na Chr.
Romeinse Tijd	Laat-Romeinse tijd B	350 na Chr.	450 na Chr.
	Laat-Romeinse tijd A	270 na Chr.	350 na Chr.
	Midden-Romeinse tijd B	150 na Chr.	270 na Chr.
	Midden-Romeinse tijd A	70 na Chr.	150 na Chr.
	Vroeg-Romeinse tijd B	25 na Chr.	70 na Chr.
	Vroeg-Romeinse tijd A	12 voor Chr.	25 na Chr.
IJzertijd	Late-IJzertijd	250 voor Chr.	12 voor Chr.
	Midden-IJzertijd	500 voor Chr.	250 voor Chr.
	Vroege-IJzertijd	800 voor Chr.	500 voor Chr.
Bronstijd	Late-Bronstijd	1100 voor Chr.	800 voor Chr.
	Midden-Bronstijd B	1500 voor Chr.	1100 voor Chr.
	Midden-Bronstijd A	1800 voor Chr.	1500 voor Chr.
	Vroege-Bronstijd	2000 voor Chr.	1800 voor Chr.
Neolithicum	Laat-Neolithicum B	2450 voor Chr.	2000 voor Chr.
	Laat-Neolithicum A	2850 voor Chr.	2450 voor Chr.
	Midden-Neolithicum B	3400 voor Chr.	2850 voor Chr.
	Midden-Neolithicum A	4200 voor Chr.	3400 voor Chr.
	Vroeg-Neolithicum B	4900 voor Chr.	4200 voor Chr.
	Vroeg-Neolithicum A	5300 voor Chr.	4900 voor Chr.
Mesolithicum	Laat-Mesolithicum	6450 voor Chr.	4900 voor Chr.
	Midden-Mesolithicum	7100 voor Chr.	6450 voor Chr.
	Vroeg-Mesolithicum	8800 voor Chr.	7100 voor Chr.
Paleolithicum	Laat-Paleolithicum B	18.000 BP	8.800 voor Chr.
	Laat-Paleolithicum A	35.000 BP	18.000 BP
	Midden-Paleolithicum	300.000 BP	35.000 BP
	Vroeg-Paleolithicum	-	300.000 BP

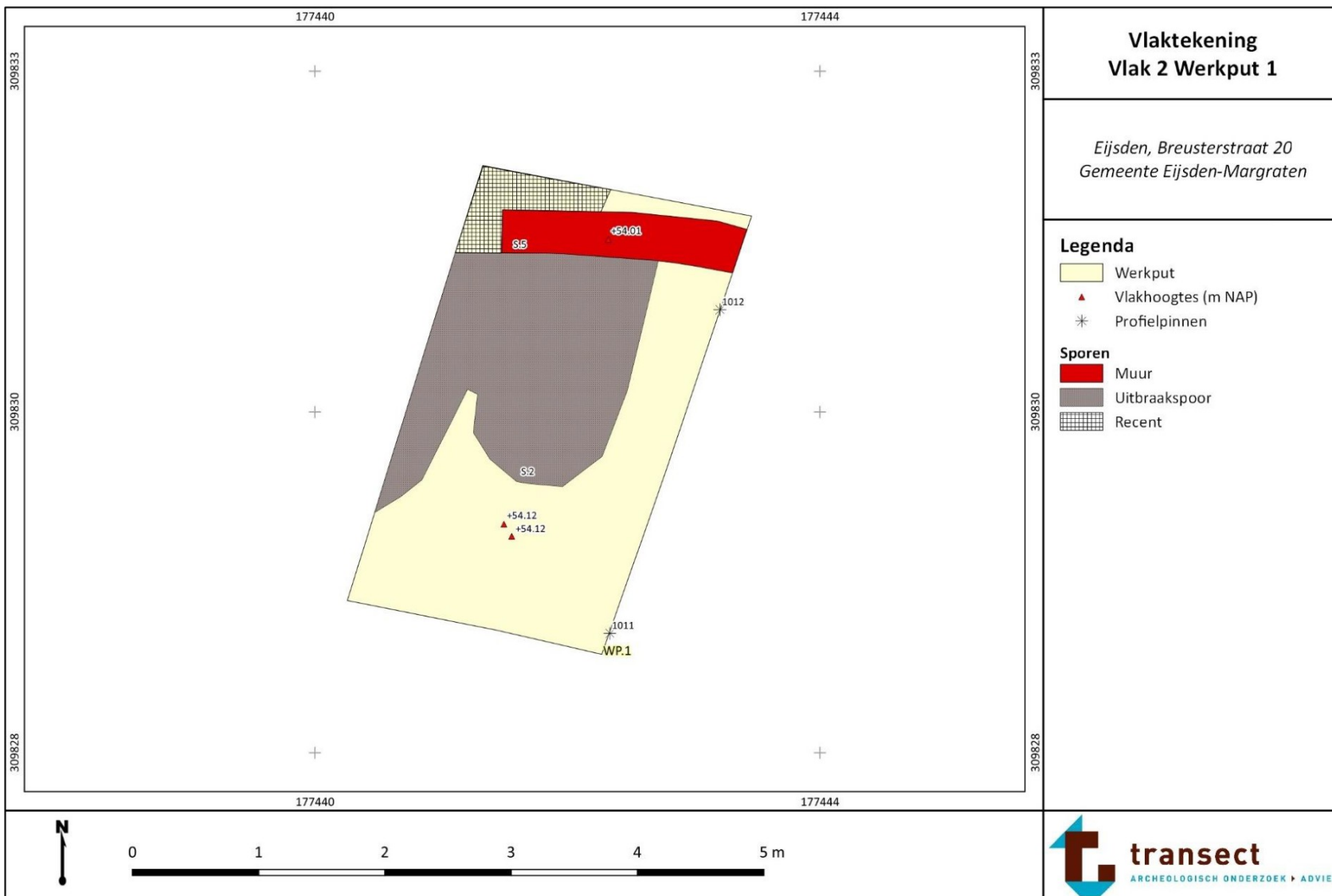
Bijlage 2. Allesporenkaart

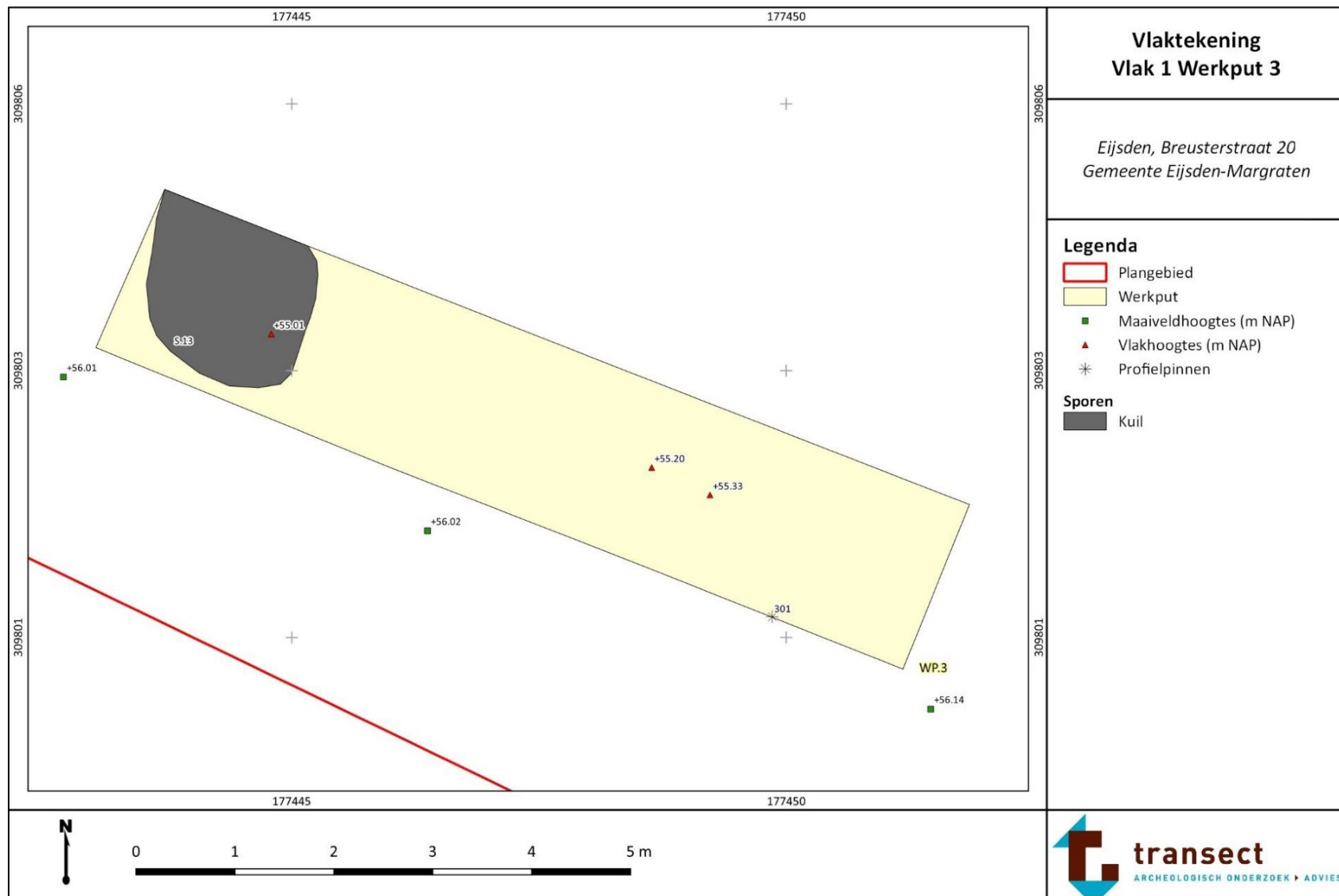

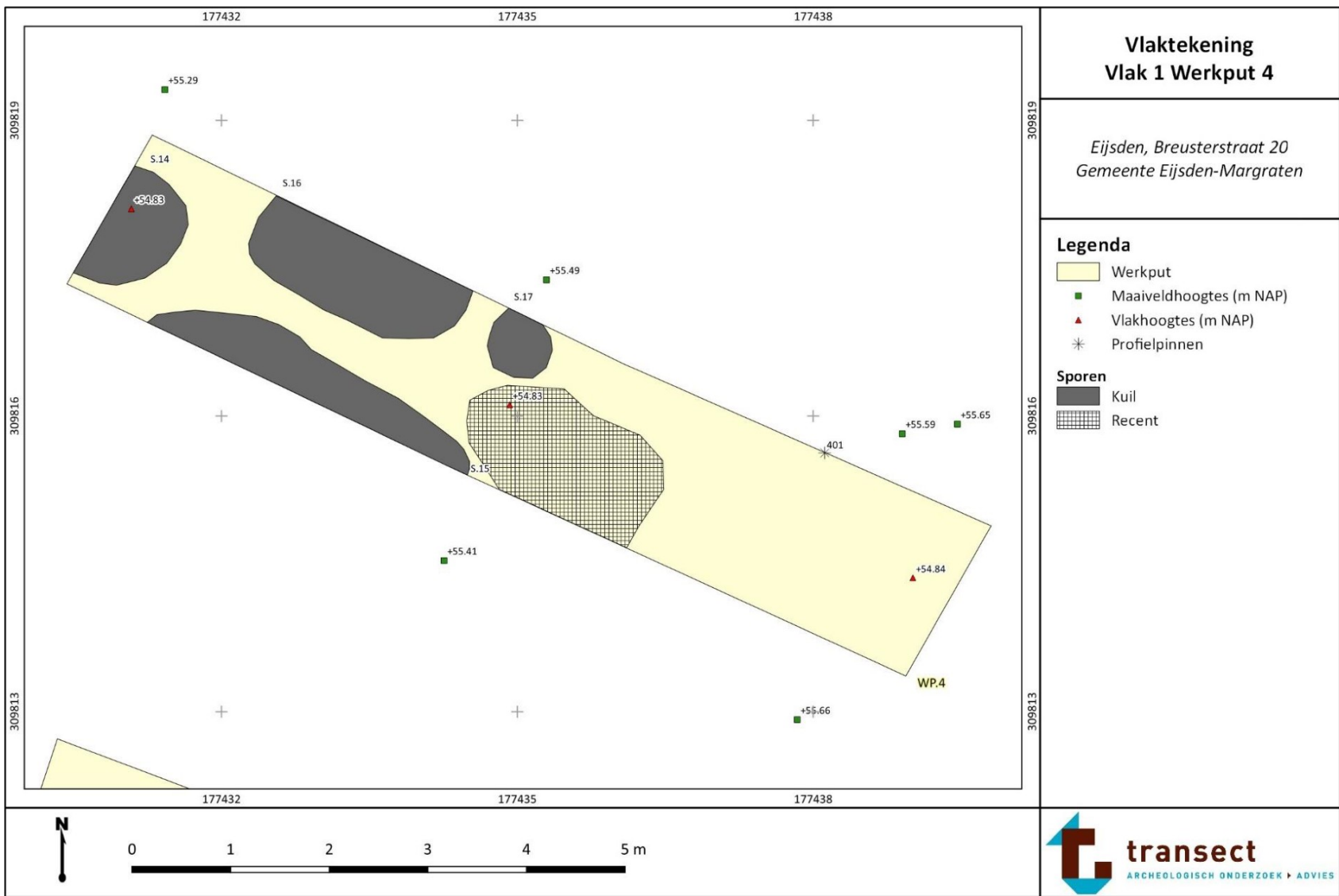

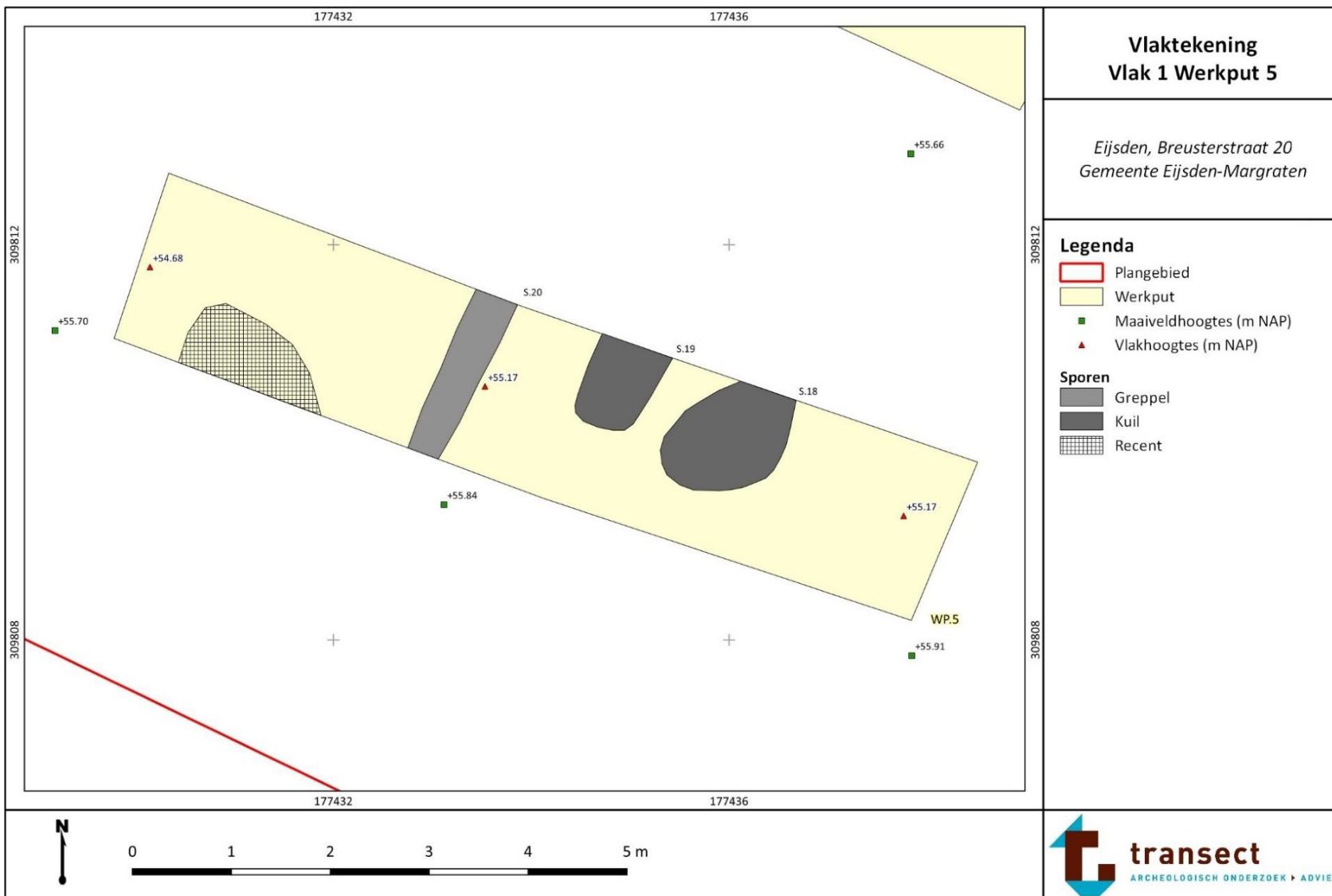
Bijlage 3. Vlaktekeningen

Bijlage 4. Sporen- en lagenlijst

spoor/laag-nummer	werk-put	vlak	spoor-aard	vulling	kleur	Kleur-structuur	tex-tuur	vlak-vorm	spoor-contour	opmerkingen vulling	interpretatie
0001	01	001	UIT	1	DGRBR	heterogeen	Lz1	ONR	SCHERP	Lz1, maar erg kleiig; Mst; gevlekt; H2; Hk2; Kbw1; Mergelbrokjes; Steenkool	Uitbraakspoor? 19e-eeuws?
0002	01	001	UIT	1	DBRGR	heterogeen	Lz3	ONR	SCHERP	Lz3; Msl; brokkelig; gevlekt; H3; Hk2; G3 (grind); Mergelbrokjes; Steenkool; Repac?	Uitbraakspoor? 20e-eeuws? Doorsnijdt S1 en S5
0003	01	001	FUNL	1	GRWI	heterogeen	Lz3	LIN	SCHERP	Lz3; uiterst St; gevlekt; H1; Kalk/mergel	Mogelijk een soort funderingsspoor met mergelgruis
0004	01	001	UIT	1	BRRO	heterogeen	Lz2	ONR	SCHERP	Lz2, maar erg kleiig; Msl; gevlekt; H2; k1; Kbw2; Mergelbrokjes; Steenkool	Uitbraakspoor? 19e-eeuws?
0005	01	002	■	1			SXX	LIN	SCHERP	Mergeblokken; 5 blokken, 1 laag, met wat KBW aan de voorzijde gedrukt	Muur van mergelblokken
0006	02	001	KL	1	DBRGR	homogeen	Lz3	OVL	SCHERP	Lz3; Msl; Brokkelig; H2; Kbw1 (afgerond; RO/OR); Steenkool; Mergelbrokjes	
0007	02	001	KL	1	DBRGR	homogeen	Lz3	OVL	SCHERP	Lz3; Msl; Brokkelig; H2; Kbw1; Steenkool; Mergelbrokjes	
0008	02	001	DIG	1	DGR	homogeen	Lz1	RND	SCHERP	Lz1; Msl; Brokkelig; H1; veel ODB	Klein zoogdier; bot intact; recent
0009	02	001	KL	1	GRBR	heterogeen	Zs4/ Lz4	RND	SCHERP	Zs4 en Lz4 (gemengd grindig zand met leem); Gevlekt; veel kalk; H1; G2	Mogelijk een type put; recent; wordt doorsneden door S10 (eveneens recent)
0010	02	001	KL	1	DBRGR	homogeen	Lz3	RND	SCHERP	Lz3; Msl; Brokkelig; H2; Kbw1 (afgerond; RO/OR); Steenkool; Mergelbrokjes; met ODB en KER	Recent; komt o.a. ODB uit
0011	02	001	KL	1	GROR	heterogeen	Lz3	OVL	VAGEND	Lz3; DGR/ORGE; uiterst gevlekt; Msl; H0-H2; kalkbrokjes (<5 mm); enkele mergelbrokjes; KKP	Identiek aan S11; één spoor
0012	02	001	KL	1	GROR	heterogeen	Lz3	OVL	VAGEND	Lz3; DGR/ORGE; uiterst gevlekt; Msl; H0-H2; kalkbrokjes (<5 mm); enkele mergelbrokjes; KKP	Identiek aan S11; één spoor
0013	03	001	KL	1	LGRBR	homogeen	Lz3	OVL	SCHERP	Lz3; Msl; H1; ODB	Inclusies van ODB; recent
0014	04	001	KL	1	GR	homogeen		OVL	SCHERP	Lz2; H2; kalkbrokjes (<5 mm) en Kbw-brokjes (rood)	

spoor/laag-nummer	werk-put	vlak	spoor-aard	vulling	kleur	Kleur-structuur	tex-tuur	vlak-vorm	spoor-contour	opmerkingen vulling	interpretatie
0015	04	001	KL	1	GR	homogeen		OVL	SCHERP	Lz2; H2; kalkbrokjes (<5 mm) en Kbw-brokjes (rood)	Eventueel een soort vlek
0016	04	001	KL	1	GR	homogeen		OVL	SCHERP	Lz2; H2; kalkbrokjes (<5 mm) en Kbw-brokjes (rood)	Eventueel een soort vlek
0017	04	001	KL	1	GR	homogeen		OVL	SCHERP	Lz2; H2; kalkbrokjes (<5 mm) en Kbw-brokjes (rood)	
0018	05	001	KL	1	GR	homogeen		OVL	SCHERP	Lz2; H2; kalkbrokjes (<5 mm) en Kbw-brokjes; met ROOR baksteen	
0019	05	001	KL	1	GR	homogeen		OVL	SCHERP	Lz2; H2; kalkbrokjes (<5 mm) en Kbw-brokjes; met ROOR baksteen	
0020	05	001	GR	1	DGR	homogeen		LIN	SCHERP	Lz2; H2; kalk/mergelbrokjes (<5 mm) en Kbw-brokjes	Lijkt niet door te lopen
1000	01	102	BV	1	DBRGR	homogeen	Lz3			Lz3; Msl; G1; H2; Kbw1	Ap-horizont
1001	02	103	BV	1	DBRGR	homogeen	Lz3			Lz3; Msl; kalkbrokjes; H2; Kbw1; nazak van S11/S12?	Nazak van S11/S12?
1002	02	103	BV	1	DBRGR	homogeen	Lz3			Lz3; Msl; H2; Kbw2; ROOR baksteen; nazak van S11/S12?	Nazak van S11/S12?
1005	04	101	LG	1	ORGE	homogeen				Lz1 tot Lz2; Vuil Oranjegeel; Soort AC-horizont; overgang naar Bt-horizont; H1	Soort AC-horizont; overgang van Ap-horizont naar de Bt-horizont
2000	03	103	LG	1	GRGE	homogeen	Lz1			Lz1; gebioturbeerd	E-horizont; Pleniglaciale löss. Lichte humusinspoeling vanuit Ap-horizont; door bioturbatie (en mogelijk door menselijk toedoen) niet geheel intact
2800	02	103	LG	1	ROBR	homogeen	Lz1			Lz1; Gleyverschijnselen, kleiige inspoeling/vorstscheuren; mangaankorrels	Bt-horizont; Pleniglaciale löss
3000	01	102	LG	1	GE	homogeen	Lz1			Lz1; St; lichte gley; mangaanbrokjes	C-horizont; Pleniglaciale löss

Bijlage 5. Splitsvondstenlijst

vondstnummer	werkput	vlak	spoor	spoor-aard	vulling	vak	aantal	gewicht (gram)	opmerkingen
0001GLS	01	001	0002	UIT	1	01	1	0.6	Kleurloos glas, naar verwachting vrij modern
0001KER	01	001	0002	UIT	1	01	6	300.3	Roodbakkend aardewerk, schaal met dik loodglazuur (inwendig)
0001ODB	01	001	0002	UIT	1	01	6	11.1	Runderkies
0001SXX	01	001	0002	UIT	1	01	4	6.8	Kwarts (onbewerkt)
0002KBW	01	002	0005	■	1	01	5	4343.9	
0002SXX	01	002	0005	■	1	01	1	13.8	
0003KER	02	001	0010	KL	1	02	2	6.2	Steengoed; waaronder een stukje Middeleeuws steengoed met uitgeknepen standring
0003ODB	02	001	0010	KL	1	02	2	33.5	Diverse botfragmenten
0004KKP	02	001	0011	KL	1	02	2	6.4	Dunne pijpenstelen (18e - 20e-eeuws)

Bijlage 6. Beantwoording onderzoeksvragen

Algemene vragen:

1. *Zijn er archeologische resten (sporen, structuren, vondsten, paleo-ecologische resten) in de bodem aanwezig, of zijn er aanwijzingen dat deze hier verwacht mogen worden?*
In het plangebied zijn grondsporen en vondsten aangetroffen. De sporen zijn echter zodanig recent van aard dat de resten niet als archeologisch relevant worden beschouwd.
2. *Indien het onderzoek geen archeologische resten of beperkte archeologische fenomenen (bijvoorbeeld alleen losse vondsten) oplevert, welke verklaring is hiervoor dan te geven?*
Het plangebied is uitsluitend recentelijk bewoond/gebruikt.
3. *In hoeverre komen de onderzoeksresultaten overeen met de opgestelde verwachting van het bureauonderzoek?*
De bodemopbouw komt overeen met de resultaten van het vooronderzoek. De (middel)hoge verwachting op archeologische resten uit het Laat-Paleolithicum tot en met de Nieuwe tijd is alleen bevestigd voor wat betreft de Late Nieuwe tijd.
4. *Hoe draagt dit onderzoek bij aan de archeologische waardering en onderzoekswijze van historische dorps- en stadskernen?*
N.v.t.

Perioden en sites:

5. *Indien er archeologische resten aanwezig zijn, kunnen er binnen de vindplaats aparte sites onderscheiden worden, en zo ja, op welke gronden?*
N.v.t.
6. *Zijn er aanwijzingen voor archeologisch gebruik van en binnen de aangetroffen oude beeklopen? Zo ja, welke?*
N.v.t.
7. *Wat is per archeologische site in het onderzoeksgebied: a. de ligging (inclusief diepteligging) en begrenzing b. de geologische, geomorfologische en/of bodemkundige eenheid c. de omvang (inclusief verticale dimensies) d. de aard /complextype / functie e. de samenstelling van de archeologische resten (grondsporen en mobilia) f. de vondst- en spoordichtheid g. de stratigrafie h. de ouderdom, periodisering, typo-chronologische classificatie i. de relatie met eventueel andere aangetroffen complexen*
N.v.t.

Landschap en bodem:

8. *Wat is de fysiek-landschappelijke ligging van de sites (aardkundige situatie, afstand tot water, reliëf)?*
Het plangebied ligt in het meest zuidelijke deel van het Limburgse Maasdal. De afstand tot het huidige zomerbed van de Maas bedraagt circa vierhonderd meter. Het plangebied ligt op een hoger gelegen tussenterras van de Maas, bedekt met löss (terras van Mechelen a/d Maas).
9. *Hoe is de opbouw van het profiel in bodemkundige zin? Wat zijn de kenmerken van de stratigrafische eenheden? Is er sprake van loopvlakken, begraven bodems, ophogingslagen of cultuurlagen?*
De top van de bodem bestaat uit een moderne ophoging/bouwvoor (Ap-horizont; S1000) op lössafzettingen. In werkput 1, in het noorden van het plangebied, is geen bodemvorming in de löss waargenomen en is onder de sporen uitsluitend sprake van een C-horizont. Achterop het terrein, ter hoogte van werkputten 2 t/m 5, is een deels intacte leembrikgrond aangetroffen. Hier ligt onder de Ap-(of een E-)horizont een briklaag (Bt-horizont; S2800). Deze is (rood)bruin van kleur en bevat relatief veel lutum. De laag vertoont klei-inspoeling en gleyverschijnselen. In werkput 3 is in de top van de lössafzettingen een E-horizont (S2000) aanwezig. De E-horizont is grijsgeel (dus lichter) van kleur, gebioturbeerd en niet zo stug als de Bt-horizont

10. *Welke postdepositionele processen hebben zich afgespeeld en wat is het effect daarvan op de archeologische resten?*
Zie vraag 9.
11. *Wat is de ouderdom en genese van het aanwezige colluviale bodempakket.*
Zie vraag 9.
12. *Welke landschapsreconstructie kan opgesteld worden op basis van het colluviumpakket en/of de aangetroffen bodemlagen?*
Zie vraag 9.

Gaafheid, conservering en waardering van de vindplaatsen:

13. *In welke lagen, zones of gebieden bevinden zich gave en goed geconserveerde archeologische resten of waar zijn ze te verwachten?*
N.v.t.
14. *Wat is de mate van conservering en gaafheid van de archeologische resten?*
N.v.t.
15. *Wat is de waardering van de sites (cfr. KNA-waarderingstabel per aangetroffen vindplaats)?*
N.v.t.